

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsak četrtek.
Cena: Letno Din 32.—,
polletno Din 16.—, četr-
tletno Din 8.—, inozemstvo
Din 64.—

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška c. 5

Telefon interurban 115

Cena inseratom: cela
stran Din 1400.—, pol stra-
ni Din 700.—, četrta stran
Din 350.—. Mali oglasi be-
sedo Din 1.—, stalnina popust

Bobnanje „Kmetškega lista“.

Najbolj nenaravna in najbolj nesrečna politična tvorba, kar jih je videla politična zgodovina naše mla de države, je takozvana kmetška demokracija. V njej so se združile stranke, ki so se do zadnjega časa pobijale na življenje in smrt: hrvatska Radičeva, samostalna demokratska in samostojno kmetška stranka. Te stranke so se združile ne radi skupnega programa in radi skupnosti končnih ciljev, marveč radi največjega hrepenenja, ki so z njim napolnjena njihova srca: radi hrepenenja po vladi. To njihovo hrepenenje je bilo strastno in zato je bila brezmejno strastna vsa njihova politika, vse njihovo politično nastopanje. Brezmejna strast, ki je polnila njihova srca, se je zlivala v njihove besede, katere so kar mrgolele najostudnejšega zmerjanja in najogabnejših psov. Ni ga parlamenta na svetu, in mi smo v svojem listu to neprestano ugotavljali, kjer bi se tako grdo zmerjalo in psovalo, kakor v beogradski narodni skupščini. Ako je prišlo v tem parlamentu do tega, do česar v drugih parlamentih navadno ne pride: do vsega obžalovanja in vse obsodbe vrednih smrtnih strel, je kmetška demokracija s svojim zmerjanjem in psovanjem dala povod zato. Ako mi to ugotovimo, ugotovimo samo resnico, pa bilo to »Jutru« in »Kmetškemu listu« prav ali neprav.

Iz obžalovanja vrednega dogodka v narodni skupščini dne 20. junija hoče kovati politični kapital zlasti samostojna kmetška stranka, ki je med Slovenci zapadla boleznimi politične sušice. Kakor zdravniki vbrizgavajo sušičastim ljudem tuberkulin in druga sredstva, tako se kolovodje samostojne kmetške stranke trudijo s pomočjo »Kmetškega lista« onemoglim svojim pristašem vbrizgati novih moči. »Gospodarska in zakonodajna samostojnost«, »Fede-

rativna Jugoslavija«: to so tista čarobna gesla, od katerih pričakuje »Kmetški list« velike uspehe za svojo stranko. Slovenski kmet pa se smeji kmetijskim kolovodjem in njihovim nakanam. Smeji se jim, ker to gospodo dobro pozna do dna njihove duše. Samostojni kolovodje so v zvezi s Pribičevičevimi demokrati naprtli naši državi centralizem z vsemi njegovimi nesrečnimi posledicami. Beseda o samostojnosti, avtonomiji in federaciji v njihovih ustah je največja hinavščina. Kje pa je bila vaša samostojnost in avtonomija l. 1920, leta 1921 in vsa leta do konca junija leta 1923? Dokler ste bili na vladi v Beogradu, ste nalagali slovenskemu narodu okove ter ste mu jemali kos za kosom njegove samostojnosti in nekdanje avtonomije. Sedaj pa, ko ste v opoziciji, kričite: Dajte nam samostojnost! Hinavci, kdo bi vam mogel verovati le trohico vaših besed! Nekdaj ste slovensko samostojnost prodajali zato, da ste prišli na vlado ter ostali na njej, sedaj ste slovensko avtonomijo in samostojnost prinesli na trg, da bi z njo tržili ter jo zopet prodali za — sprejem v vlado. Najogabnejše politično trgovanje! Tej ogabnosti je pa podobna še druga ogabnost, in ta je nesramno in brezvestno hujskanje med Hrvati zoper ogromno večino slovenskega ljudstva. Zvesti svojim samostalno demokratskim učiteljem, ki so v laganju in črnenju dosegli vrhunec, trosite med Hrvati laži o slovenskem ljudstvu in njegovem razpoloženju. Tako hočete nahujskati Hrvata zoper Slovence. Ali si niste v svesti, da s tem škodite o bema: Hrvat in Slovencu? Vsa vaša politika je nepoštena in hudobna in zato ne bo rodila od vas zaželjenih sadov. Laž, zavijanje in hujskanje še ni moglo rešiti nobene stranke, pa bo tudi vam pomoglo v zaslužen grob.

Ivan Vesenjaki:

Obtožujemo SDS.

V belgrajski bolnici ležita ranjena: voditelj največje hrvatske stranke Stjepan Radič in njegov zvesti pristaša dr. Iv. Pernar; zagrebško pokopališče pa ima dva nova groba politikov te stranke: sedem osirotelih

otročičev s svojo materjo ne bo na tem svetu več videlo svojega očeta Pavla Radiča in hrvatski siromašni otroci ne več svojega dobrotvora dr. Basaričeka.

Toda niso samo grobovi in ranjen-

ci, katere je zadela maščevalna roka obrazumljenega Puniša Račiča, še strašnejše za nas Jugoslovane je pa dejstvo, da ustvarja sovraštvo vedno večji prepad med Hrvati in Srbi. In če se vprašamo, kdo je resnični krivec te rodbinske in narodne žalostne igre, dobimo odgovor: samo nesrečna, usodepolna politika Samostojne demokratske stranke in metode njenih voditeljev. Zato obtožujemo mi Pribičeviča in njegovo stranko. Oni so moralni krivci strašnega krvavega dogodka v narodni skupščini, oni so krivci prepira med Hrvati in Srbi ter glavni krivci nezadovoljstva državljanov SHS z ureditvijo in gospodarskim stanjem naše države.

Kaj je treba pomniti?

Ureditev naše države bi bila že od vsega začetka drugačna, ako ne bi bilo Pribičeviča in njegovega usodepolnega, za vse Slovence in Hrvate pogubonosnega vpliva ob ustanovitvi države l. 1918, dalje v ustavotvorni skupščini leta 1920 in 1921 ter še pozneje v politiki leta 1923 in 1925. Vse te letnice značijo nesrečen in za državo škodljiv vpliv Pribičevičeve stranke.

Ko se je pogajal leta 1918 v Ženevi dr. Korošec, dr. Trumbić, in dr. Čingrija v imenu Narodnega sveta z zastopniki Srbije in to vlade in opozicije, so sklenili dogovor, po katerem bi bili mi Slovenci, Hrvati in Srbi iz bivše Avstro-Ogrske svoja posebna, Srbiji jednakopravna država, tedaj je preprečil to Pribičevič. Zatajil je Narodnemu svetu v Zagrebu ta dogovor in v sporazumu s Pašičem preprečil dr. Korošec in dr. Trumbićev načrt. S svojim ravnanjem je tedaj tudi odbil ter potisnil na stran Stjepana Radiča in njegovo stranko.

V ustav. skupšč. je bila druga prilika, da se uredijo odnosi med Srbi, Hrvati in Slovenci ugodnejše za Hrvate in Slovence. Pa zopet je bil Pribičevič z dr. Žerjavom in s Pucljevo »samostojno«, da so politično izdali in zabarantali resnično politično-upravno in gospodarsko samoupravo nam Slovincem in Hrvatom. Vidovdanske ustave in centralizma ne bi bilo, ako ne bi bili zanj Pribičevič, Žerjav, Puclj in njihovi tovariši. To je nepobitna resnica. Kdor je ali iz politične kratkovidnosti in nesposobnosti, ali iz strankarske zagrizenosti ali celo osebne dobičkarije storil ta greh, ta je nesposoben, da zdaj govori o reviziji, ker s tem uganja podlo hinavstvo ali pa ubija svoje

lastno politično dete. Zaupanja na noben način ne zasluži.

Še enkrat priložnosti

Da bi izvedel svojo nakano in svoje načrte do kraja, je nastopil Pribičević in Žerjav tiransko in krvoločno. Politično se je s Pašičem dogovoril, da odločuje Pribičević s svojimi v Sloveniji, v Hrvatski do Osijeka ter v severni in srednji Dalmaciji — v ostalih delih pa Pašič s svojimi. To je bila doba v letih 1923 in 1925, doba najstrašnejše strahovlade nad Hrvati in Slovenci in najostudnejše zlorabe moči v zasebne in strankarske svrhe. Tedaj je cvetela korupcija in je Tiszov učenec Pribičević gazil vsa načela o svobodi in pravici. Tisoče hrvatskih kmetov so zaprli, njih vodja Stjepan Radič se je zatekel pred tem nasiljem in grozotami v inozemstvo, a Slovenska ljudska stranka je pod vodstvom dr. Korošca bojevala najsrdečije parlamentarne boje, kar jih pozna naša slovenska politična zgodovina.

Nismo pozabili,

da je Pribičević in Žerjav s svojo stranko zatrl vse naše časopise — »Slovenskega Gospodarja«, »Stražo« in »Domoljuba«. Nismo pozabili, da so žandarji morali duhovnike in ljudstvo špijonirati celo v cerkvi, pa se jim je ta ostudni nalog gabil. Nismo pozabili, da smo bili zasramovani in obrekovani kot »protidržavni elementi«. Nismo pozabili, da so se preganjali uradniki v političnih uradih, na pošti, na vseh javnih zavodih in posebej še v šolah. Sveta ni bila ne svoboda posameznika, ne spo-

štovanje pred občinsko samoupravo. Delavec in kmet sta bila v smrtni nevarnosti, ako sta si upala izraziti svoje prepričanje. Orjuna se je vdinjala skoraj vsa tej kliki, ki je hotela vladati brez naroda in proti narodu.

Gospodarsko so uničili

naše ljudi in naše kraje, na korist stranki in posameznikom. Ostudno hinavstvo in sramotna dobičkaželjnost se izražata v tem, kako so postavljali sekvestre, kako občinam komisarje, kako so »nacionalizirali« podjetja s tujim kapitalom, kako so z veriženjem valute, z razsipavanjem in brezvestnim gospodarstvom uničili pri Jadranski banki in pri Slavenski banki ter po drugih zavodih največji del slovenskega premoženja našemu skrbnemu ljudstvu.

Zaključek.

Strašni vzgledi nesposobnosti in pokvarjenosti so to in zato tej stranki in njenim voditeljem nihče verovati ne more in ne sme. Hujše kakor prasci na vrtu so delali politično in gospodarsko ti ljudje ter zlorabljali našo lepo državo in oblast v njej. Sedaj kriče po svobodi, ki jim je nihče ne krati, sedaj govore o korupciji, ki je z izvoznici vred njihov izum in je sedaj ni, sedaj govore o reviziji ustave, ki so jo oni ustvarili. Pustite jih na vlado, pa bodo zopet ravno takšni kakor so bili, zato je za zastopnika svobodeželjnega, delavnega in poštenega slovenskega ljudstva stvar jasna: mi obtožujemo te ljudi in to stranko kot krivce, zato ž njimi nič, z drugimi, posebno s Hrvati, vselej radi.

Mehika in naši »krščanski« samostojneži.

»Kmetski list« je že dostikrat dokazal, kako je krščanski in kako je poln vneme za prosep krščanstva in za obrambo pravic katoliške Cerkve. Preganjanje katoličanov v Mehiki mu daje zopet priliko, da pokaže svoje globoko krščansko srce.

O stanju in trpljenju katoličanov v Mehiki so obvestili svet ne samo krščanski časopisi, marveč tudi takšni listi, ki so na svobodomiselni strani, kakor zlasti nekateri veliki listi na Angleškem. Za »Kmetski list« (številka od 27. junija) so vsa ta poročila »otročje bajke in izmišljotine«. Sam mehiški predsednik Calles, ki preganja katoliško Cerkev, je priznal, da je bilo usmrčenih okoli 50 duhovnikov in morda še več, za »krščanski« »Kmetski list« pa so to samo otročje bajke in izmišljotine.

Za »krščansko« glasilo slovenskih samostojnežev je jasno in gotovo dejstvo, da so vseh razmer v Mehiki krivi duhovniki, in sicer že radi tega, ker jih je baje preveč. »Ako imate«, tako povdarja »Kmetski list«, — »pri nas v kraju dve, tri gostilne, je v Mehiki v enakem kraju dvakrat toliko kloštrov. In vsa ta armada dušnih pastirjev je živela udobno na račun izmozganih množic mehikankega prebivalstva. Pomislimo, o

prijatelj v Kristusu, koliko jeze in sovraštva in gorja je pri nas n. pr. v taki fari, kjer prične agitirati samo eden klerikalen agitator. Kaj šele v Mehiki, kjer jih je nastopilo v enem kraju mesto enega kar po — 30, ne všteti celih kompanij patrov in sfanatiziranih redovnic!

Te besede glasila slovenskih samostojnežev smo navedli doslovno za to, da se spozna ves nekrščanski duh, ki prošinja ta list. Koliko besed je zapisal »Kmetski list«, toliko je zapisal neresnič. Bogastvo katoliške Cerkve v Mehiki je prava bajka in prazna izmišljotina. Kar ima Cerkev v Mehiki premoženja, to je vse dobila od katoliških vernikov in to uporabljala ne v udobno življenje svojih služabnikov, marveč za dobrodelne namene, za bolnišnice, sirotišnice in za šole. Ako dotičnemu samostojnemu kolovodji, ki je spisal v »Kmetskem listu« članek o Mehiki, niso po gođu kloštri, marveč mu bolj prija go gostilne, je to dokaz njegovega — majhnega kulturnega smisla in njegove velike žeje, ki jo more tešiti po gostilnah. Kar pa piše o velikem številu klerikalnih agitatorjev v Mehiki, ki je baje tako veliko, da pride na enega agitatorja v Sloveniji 30 v Mehiki, je to prav velika in debela laž.

V Mehiki sploh ni nobene takozvane klerikalne stranke, ker se tamošnji katoličani ne brigajo dovolj za politiko. Ako bi bili mehiški katoličani organizirani v kakšni enotni krščanski politični stranki, bi njihova moč v javnem življenju bila večja in tako velika, da jih liberalci, socialisti in komunisti pod vodstvom Callesa ne bi mogli pritiskati in preganjati.

Krvavo preganjanje kristjanov v Mehiki in vsa grozodejstva tamošnjih svobodomislecev pod vodstvom boljševiškega agitatorja Callesa so razburila ne samo ves katoliški, — marveč zadnji čas ves pošten svet. Protestom rimskega papeža, katoliških škofov in krščanskih strank po raznih državah se je tudi pridružila angleška socialistična delavska stranka z ostrim protestom zoper Callesovo tiranijo in krvavo preganjanje. »Kmetski list« pa ne najde niti besedice obsodbe za Callesova grozodejstva zoper katoliško Cerkev, marveč zvrča vso krivdo na Cerkev in njene duhovnike, ki jih po parlamentarnem besednjaku kmet-ske demokracije psuje kot »žegnane pijavke in kobilice«. S tem kaže isto strupeno sovraštvo zoper Cerkev in duhovnike, kakor so z njim prešinjeni mehiški preganjanci katoliške Cerkve s Callesom na čelu. Ali je še kakšna krščanska hiša v Sloveniji, ki odpira svoja vrata »Kmetskemu listu« in za njim stoječi samostojni stranki?!

Radičevac je stal sredi vasi, stal in gledal v svoj list. Ni mogel doumeti. Drugi so to opazili in so ga začeli izpraševati:

»No, kaj pa tako gledaš? Ali je že zopet kdo koga ubil?«

Radičevac pa odgovori: »Ne še, pa še bodo! Ubili bodo lastnega otroka!«

»Kdo?«

»Kdo? Radičevci in demokrati! Ubili bodo, tako pišejo, ubili bodo — centralizem, ki so ga sami ustvarili; ubili bodo torej svoje lastno delo — svojega lastnega otroka!«

»Kako pa so prišli do te pameti?«

»Ta uboj jim je glavo odprl, ta uboj jim je dal to misel!«

»Če bi preje prišli do te pameti, bi se ta uboj niti ne zgodil, ne bi država zaradi njega trpela, kakor zdaj trpi veliko škodo doma in na tujem!«

Tak je bil razgovor na vasi med kmeti, dokler ni prišel znanec gospodar.

»No, kaj pa ti praviš«, so ga vsi vprek vprašali. On jim je pa to-le povedal:

»Vidovdan je bil 28. junija. Spominimo se tega dneva! Kako so na ta dan usilili naši državni — centralistično ustavo. Usilili so jo lahko, ker je Radič doma sedel za pečjo in se je samo dr. Korošec boril zoper centralizem. Lahko so jo izglasovali, manj